9.10.2017

LAKIVALIOKUNNAN KUULEMINEN, KOSKIEN HALLITUKSEN ESITYSTÄ EDUSKUNNALLE LAIKSI TALOUS- JA VELKANEUVONNASTA (HE 102/2017 VP)

Takuusäätiö kiittää mahdollisuudesta tulla kuulluksi osana talous- ja velkaneuvonnan järjestämistä koskevaa lainsäädäntöprosessia. Takuusäätiö on valtakunnallinen sosiaalialan säätiö, jonka tarkoituksena on tukea kansalaisten velkaongelmien ehkäisyä ja niiden ratkaisemiseen tähtääviä toimintoja. Aivan erityisesti säätiö edustaa niiden henkilöiden näkökulmaa, jotka ovat itse kokeneet talous- ja velkaongelmia. Annamme taloudellista neuvontaa, takaamme järjestelyluottoja, myönnämme luottoja sosiaalisin perustein, edistämme velkojen sovittelua ja kehitämme välineitä taloudenhallinnan tueksi sekä ennen kaikkea tuomme esiin epäkohtia esim. lainsäädännössä. Tavoitteenamme on myös ennaltaehkäistä ylivelkaantumista jokapäiväiseen elämiseen tarvittavien hankintojen vuoksi.

Johtopäätökset siitä, mihin talous- ja velkaneuvontaan koskevaa lainsäädäntöä toiminnan järjestämistä pitäisi kehittää, teemme pohjautuen jatkuvaan tiedonvaihtoon alan toimijoiden kanssa niin Suomessa kuin muuallakin Euroopassa sekä ennen kaikkea perustuen niihin noin 7000 asiakastapaukseen ja heidän kertomuksiinsa, joiden kanssa olemme tekemisissä vuosittain.

Takuusäätiön näkemyksen mukaan Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi talous- ja velkaneuvonnasta on pääosin kannatettava ja oikea asiakkkaiden tasapuolisen kohtelyn ja palvelun yhdenvertaisen saatavuuden kehittämiseksi. Hallituksen esityksen osalta Takuu-Säätiö kiinnittää toivoo lausunnossaan erityistä huomiota kiinnitettävän vielä seuraaviin näkökohtiin:

Talous- ja velkaneuvonnan järjestäminen ja tuottaminen

Takuusäätiön mielestä talous- ja velkaneuvonnan organisointitavan muutos on yleisesti ottaen kannatettava. Hyvin suunniteltuna ja riittävästi resursoituna talous- ja velkaneuvonnan ohjauksen ja järjestämisen koordinointi yhdelle toimijalle mahdollistaa palvelun tasapuolisen laadun sekä toimintatapojen yhdenmukaistamisen.

Talous- ja velkaneuvontapalvelun yhtäläinen saatavuus ja saavutettavuus kaikille kansalaisille tulee varmistaa riittävällä ja osaavalla henkilökunnalla sekä kattavalla palveluverkostolla. Monet kunnat ovat edesauttaneet talous- ja velkaneuvonnan toteutumista merkittävillä lisäresursseilla. Toiminnan toteutusresurssit tulevat esityksen mukaan olemaan noin 12,5 % nykyistä pienemmät. Näin huomattava resurssinvähennys vaikuttaa väistämättä sekä palvelun saatavuuteen että sen sisältöön. Koska velkaongelmiin tarttumisen pitkittyminen on sekä velalliselle itselle että lopulta yhteiskunnalle kallista, palvelun tulee olla saatavilla mahdollisimman nopeasti ja matalalla kynnyksellä.

Optimitilanteessa koordinaation keskittäminen mahdollistaa toiminnan kehittämisen nykyistä tehokkaammin. Tämä tosin edellyttää kunnollista resursointia. Nykytilanteessa kehittämisresurssit ovat olleet suurelta osin paikallisten kehittämishankkeiden ja -resurssien varassa ja kansallinen kehittäminen on ollut vähäistä. Samoin myös koulutukseen ja osaamisen vahvistamiseen olisi jatkossa kiinnitettävä nykyistä enemmän huomiota. Sisältökoulutus pätevyyden saamiseksi tulisi käydä uudistamistyön yhteydessä läpi. Tällä on mahdollista vaikuttaa myös palvelun vaikuttavuuteen sekä tehokkuuteen.

Takuu-Säätiö
Asemamiehenkatu 4
00520 HELSINKI
Puhelin (09) 6126 340
Faksi (09) 6126 3458
S-posti takuu-saatio@takuu-saatio.fi tai etunimi.sukunimi@takuu-saatio.fi
Internet www.takuu-saatio.fi

Takuusäätiön kokemuksen mukaan sähköiset palvelut tuovat helpotusta palvelun saatavuuteen ja tehostavat resurssien käyttöä, mutta vasta viiveellä. Takuusäätiö on viime vuosina kehittänyt sähköisiä talousneuvonnan ja taloudenhallinnan välineitä ja säätiön kokemuksena on, että sähköisten palvelujen kehittäminen vie sekä taloudellisia resursseja että aikaa. Resurssisäästöt tulevat vasta vuosien kuluttua. Takuusäätiön kokemusten mukaan uusien sähköisten toimintamuotojen ja -välineitten kehittäminen on kuitenkin välttämätöntä, koska niiden kautta on saatavilla resurssisäästöjä ja osalle asiakkaista ne ovat ainoa toimiva palvelumuoto. Sähköisiä ja myös muita velkanneuvontapalveluja on myös markkinoitava erikseen, jotta ihmiset löytävät niiden piiriin. Lisäksi on hyvä ottaa huomioon ihmisten erilaisuus. Osa velallisista tulee jatkossakin hyötymään eniten henkilökohtaisesta palvelusta.

Talous- ja velkaneuvonnan sisältö
Esityksen yleisperusteluissa todetaan, että nykyisen talous- ja velkaneuvonnan tavoitteena on ollut ”ylivelkaantumiseen liittyvien ongelmien ennalta ehkäisy ja seurausten korjaaminen”. Takuusäätiön käytössä olevien tietojen mukaan tämä tavoite ei nykytilanteessa ole valitettavasti toteutunut kuin vain osin johtuen mm. resurssien vähäisyydestä ja toimintojen järjestämistavasta.

Nykyisessä talous- ja velkaneuvontatyössä on keskitytty lähinnä neuvomaan velallisia velkaongelmatilanteissa ja avustettu velkajärjestelyratkaisujen hakemisessa. Suoraan talous- ja velkaneuvojilta kootun palautteen perusteella nykytilanteessa ei ole jäänyt pääsääntöisesti aikaa tai ollut mahdollisuuksia antaa ns. ehkäisevää talousneuvontaa tai tukea velkaongelmaista esimerkiksi tämän taloudenhallinnassa ja kulutuskäyttäytymisen muuttamisessa edes velkajärjestelyohjelman aikana.

Talous- ja velkaneuvonnan toiminta on suurelta osin keskittynyt velkaneuvontaan ja erityisesti ehkäisevästä näkökulmasta tehtävä talousneuvonta on jäänyt vähäiseksi.

Takuusäätiö suosittaa, että alkuperäisestä suunnitelmasta olla muuttamatta talous- ja velkaneuvonnan tehtävää ja sisältöä poikettaisiin tältä osin. Ehdotuksena on, että oikeusaputoimistojen organisoimana keskityttäisiin toteuttamaan velkaneuvontaa velkaongelmatilanteissa sisältäen velkojen kartoittamisen, velkajärjestelyissä avustamisen ja talousneuvonnan velkajärjestelyn aikana.

Ehdotettu menettely tarkoittaisi myös sitä, että talousneuvonta pitäisi järjestää nykyiseen nähden vaihtoehtoisella tavalla, jotta sen saatavuus olisi turvattu. Tähän on tullaan ottamaan kantaa mm. osana pääministeri Sipilän eriarvoryhmän työtä ja ehdotuksia. Koska talousneuvonta ja varhainen puuttuminen talouden ongelmatilanteissa on velkakierteiden katkaisun kannalta erittäin tärkeää, työ tulisi sisällyttää sellaisten ammattilaisten työhön, jotka kohtaavat varhaisvaiheen talousongelmissa olevia ihmisiä. Tällaisia ammattilaisia ovat esim. tulevien maakuntien sosiaalityöntekijät, asumisneuvojat ja ohjaamojen työntekijät sekä järjestöammattilaiset. Ehkäisevää talousneuvontaa toteutetaan nykyisin mm. kansalaisjärjestöjen tekemänä ja kouluissa annettavana opetuksena. Näiden tahojen roolia ehkäisevässä neuvontatyössä tulisi jatkossa vahvistaa ja turvata neuvontatyön toteutusedellytykset.

Taloudenhallinnan euvottelukunta
Takuusäätiö on huolissaan taloudenhallinnan neuvottelukunnan lakkauttamisesta. Vaikka se nykyisessä toimintamallissaan onkin ollut resurssien vähäisyyden vuoksi melko hajanainen toimija, kansallisen koordinoivan toimielimen tarve on kiistaton. Useat taloudenhallinta-alan toimijat ja tutkijat ovat toistuvasti tuoneet esille huolensa taloudenhallinnan kansallisen

Takuu-Säätiö
Asemamiehenkatu 4
00520 HELSINKI
Puhelin (09) 6126 340
Faksi (09) 6126 3458
S-posti takuu-saatio@takuu-saatio.fi tai etunimi.sukunimi@takuu-saatio.fi
Internet www.takuu-saatio.fi

koordinaation ja strategisen suunnittelun tarpeesta. Takuusäätiö esittää, että taloudenhallintaa koskevan kansallisen strategiatyön toteuttamiseksi nimitetään jatkossakin laajapohjainen, edustuksellinen ja toimivaltainen toimielin ja että sille osoitetaan riittävät toimintaresurssit ja sen työ taloudenhallintaa ohjaavvana toimijana otetaan vakavasti. Työ kannattaa myös synkronoida sen työn kanssa, jota Suomen Pankki on tällä hetkellä käynnistämässä osana maksuneuvoston talouskulutaito-ryhmää.

Kuntien talous- ja velkaneuvojat ovat koko olemassaoloaikansa olleet merkittävä yhteistyökumppani Takuusäätiölle. Asiakasohjauksen lisäksi on tehty myös koulutuksellista yhteistyötä. Takuusäätiö toivoo yhteistyöedellytysten jatkossakin olevan turvattu ja esittää yhteistyön toteutuksen tapoja jatkossa erityisarvioinnin kohteeksi.

Helsingissä 9.10.2017

Juha A. Pantzar
toimitusjohtaja
Takuusäätiö

Takuu-Säätiö
Asemamiehenkatu 4
00520 HELSINKI
Puhelin (09) 6126 340
Faksi (09) 6126 3458
S-posti takuu-saatio@takuu-saatio.fi tai etunimi.sukunimi@takuu-saatio.fi
Internet www.takuu-saatio.fi